

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
2354-24

meddelad i Stockholm den 16 april 2025

KLAGANDE

Helsingborgs kommun
251 89 Helsingborg

MOTPART

Move & Walk Sverige AB, 556549-5180

Ombud: Advokat Adam Grabavac
C J Advokatbyrå AB
Kvarngatan 4
118 47 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Göteborgs dom den 11 april 2024 i mål nr 1798-24

SAKEN

Stöd och service till vissa funktionshindrade

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

1. Personer som omfattas av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade har rätt till olika insatser från kommunen om de behöver hjälp i sin livsföring och deras behov inte tillgodoses på annat sätt. En sådan insats är biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäliga kostnader för sådan assistans.
2. Om det ekonomiska stödet har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp får kommunen under vissa i lagen angivna förutsättningar besluta om återbetalning av stödet.

3. Move & Walk Sverige AB har i enlighet med ett avtal som ingåtts med en person som varit beviljad ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för personlig assistans mottagit sådant stöd från Helsingborgs kommun.
4. Kommunen beslutade att bolaget skulle betala tillbaka delar av ersättningen som bedömdes ha betalats ut felaktigt.
5. Bolaget överklagade till Förvaltningsrätten i Malmö som upphävde beslutet. Förvaltningsrätten ansåg att även om den enskilde, genom sina vårdnadshavare, möjliggjort att bolaget mottog det ekonomiska stöd som betalades ut av kommunen så har bolaget inte erhållit det ekonomiska stödet i den mening som avses i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Det förelåg därmed hinder för kommunen att återkräva det aktuella beloppet av bolaget.
6. Kommunen överklagade till Kammarrätten i Göteborg som gjorde samma bedömning som förvaltningsrätten och avslag överklagandet.

YRKANDEN M.M.

7. *Helsingborgs kommun* yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska upphäva kammarrättens och förvaltningsdomstolens avgöranden samt fastställa kommunens beslut. Kommunen anför följande. Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade ger inte någon uttrycklig anvisning om vem kommunen får eller måste hålla återbetalningsskyldig. Bolaget har mottagit och tillgodogjort sig det ekonomiska stödet, som blivit en del av dess näringsverksamhet.
8. *Move & Walk Sverige AB* anser att överklagandet ska avslås.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i Högsta förvaltningsdomstolen

9. Frågan är om en kommun får besluta om återbetalning av ekonomiskt stöd för personlig assistans från en assistansanordnare till vilken ersättning betalats ut i stället för till den stödberättigade.

Rättslig reglering m.m.

10. Enligt 7 § första stycket lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade har personer som anges i 1 § rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 § 1–9, om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt.
11. I 9 § 2 anges att en insats för särskilt stöd och service är biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans, till den

del behovet av stöd inte täcks av beviljade assistanstimmar enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken.

12. Av 12 § framgår att kommunen får besluta om återbetalning av ekonomiskt stöd som kommunen beviljat enligt 9 § 2, om den som erhållit stödet eller hans eller hennes ställföreträdare genom att lämna oriktiga uppgifter eller på annat sätt har förorsakat att det ekonomiska stödet har lämnats felaktigt eller med för högt belopp. Detsamma gäller om det ekonomiska stödet annars har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp och den som erhållit stödet eller hans eller hennes ställföreträdare skäligen borde ha insett detta.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

13. Bestämmelsen om återbetalning av ekonomiskt stöd som en kommun beviljat till skäligen kostnader för personlig assistans finns i 12 § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. När det gäller statlig assistansersättning finns en motsvarande bestämmelse i 108 kap. 2 § socialförsäkringsbalken.
14. Båda bestämmelserna har haft bestämmelsen om återbetalning i 20 kap. 4 § första stycket i den numera upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring som förebild. Trots att bestämmelserna i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och socialförsäkringsbalken i viss mån i sina respektive lydelse skiljer sig från den i lagen om allmän försäkring framgår det inte av förarbetena att någon skillnad i sak varit avsedd (se prop. 1992/93:159 s. 183 och prop. 2008/09:200 s. 545). Det har inte ansetts möjligt att med stöd av bestämmelsen i lagen om allmän försäkring besluta om återbetalning från den som ersättningen betalats ut till i stället för från den stödberättigade (FÖD 1984:22).
15. I socialförsäkringsbalken har därför lagstiftaren vidgat kretsen som enligt 108 kap. 2 § får göras återbetalningsskyldiga. Enligt 108 kap. 9 a § får Försäkringskassan nämligen besluta om återbetalning av assistansersättning även från den försäkrades förmyndare, annan ställföreträdare eller den till vilken ersättningen har betalats ut enligt 51 kap. 19 §, t.ex. en assistansanordnare.
16. Vid införandet av bestämmelsen i 108 kap. 9 a § uppmärksammades avsaknaden av en möjlighet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade att rikta återkrav mot andra personer än den stödberättigade, dvs. den funktionsnedsatte (prop. 2012/13:1, utg.omr. 9, s. 229 f.). Trots detta har någon motsvarande bestämmelse inte införts i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

17. Detta innebär att 12 § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade ska tolkas så att ett beslut om återbetalning endast kan riktas mot den som vid utbetalningen var stödberättigad, dvs. mot den funktionsnedsatte (7 §). Det förhållandet att en assistansanordnare och en stödberättigad person ingår ett dem sinsemellan gällande civilrättsligt avtal om att assistansanordnaren får ta emot utbetalningen av det ekonomiska stödet från kommunen innebär inte att anordnaren blir stödberättigad.
18. Då det i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade saknas författningsstöd för en kommun att rikta ett beslut om återbetalning mot en assistansanordnare ska överklagandet avslås.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Mahmut Baran, Ulrik von Essen, Martin Nilsson och Mikael Westberg.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Johanna Blomberg.